

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG ĐỘI NGŨ NHÀ GIÁO ĐÁP ỨNG YÊU CẦU ĐÀO TẠO NGUỒN NHÂN LỰC CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA ĐẤT NƯỚC

■ PHÍ VĂN HẠNH (*)

Giao dục – đào tạo có vị trí quan trọng trong phát triển nguồn nhân lực. Giáo dục với chủ thể là đội ngũ nhà giáo là con đường ngắn nhất và khoa học nhất để truyền thụ tri thức cho học sinh một cách cơ bản có hệ thống và hiệu quả. Hệ thống giáo dục nước ta hiện nay có nhiều cấp học, ngành học được xây dựng chặt chẽ và mang tính phát triển; đội ngũ nhà giáo là lực lượng nòng cốt thực hiện mục tiêu giáo dục – đào tạo, là người xây dựng cho học sinh thế giới quan, nhân sinh quan tiến bộ, trang bị tri thức và phương pháp tư duy khoa học, khả năng làm việc độc lập, sáng tạo. Vì vậy, vai trò của đội ngũ nhà giáo rất quan trọng, công việc của họ sẽ để lại dấu ấn trong tương lai. Khi nói về vai trò của đội ngũ nhà giáo, tại Hội nghị giáo dục ở Úc năm 1993, các đại biểu đã đưa ra nhận định: người giáo viên sẽ là người có trách nhiệm làm thay đổi thế giới. Đảng ta cũng xác định “Giáo viên là nhân tố quyết định chất lượng giáo dục và được xã hội tôn vinh”⁽¹⁾.

Nhưng hiện nay, trong các trường trung học phổ thông, “đội ngũ nhà giáo vừa thiếu lại vừa thừa, một bộ phận nhỏ nhà giáo chưa đạt chuẩn đào tạo, một số thiếu năng lực giảng dạy và tinh thần trách nhiệm. Đáng lo ngại là tác động tiêu cực của cơ chế thị trường đã làm xói mòn phẩm chất của một số nhà giáo gây ảnh hưởng xấu đến uy tín người thầy trong xã hội”⁽²⁾. Điều đó làm hạn chế việc thực hiện vai trò đào tạo nguồn nhân lực của đội ngũ nhà giáo, là một trong những nguyên nhân chủ yếu dẫn tới thực trạng chất lượng đào tạo chưa thực sự đáp ứng được

mục tiêu đặt ra. Để nâng cao vai trò đội ngũ nhà giáo góp phần đào tạo nguồn nhân lực cho sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước cần tập trung vào các vấn đề chủ yếu sau:

Một là, nâng cao nhận thức của xã hội về vai trò của đội ngũ nhà giáo, tạo môi trường xã hội thuận lợi, động lực tinh thần to lớn để phát huy mọi tiềm năng của xã hội đối với việc nâng cao vai trò nhà giáo trong quá trình đào tạo nguồn nhân lực.

Khắc phục những hạn chế trong nhận thức của các cơ quan quản lý giáo dục, các cấp ủy đảng và chính quyền về vai trò của đội ngũ nhà giáo. Cần thống nhất và quán triệt sâu sắc hơn nữa vai trò của đội ngũ nhà giáo đối với chất lượng giáo dục, đào tạo toàn diện nguồn nhân lực. Phải coi đầu tư cho đội ngũ nhà giáo là đầu tư cho cả một thế hệ, cho một lực lượng lao động, có ý nghĩa lớn đối với sự thành bại của nền giáo dục và của việc phát triển nguồn nhân lực trong giai đoạn mới chứ không thể coi là một thứ phúc lợi đơn thuần, đầu tư đến đâu hay đến đó.

Khắc phục một số quan niệm không đúng của các bậc cha mẹ học sinh về nhà giáo và vai trò của đội ngũ nhà giáo. Trước hết, việc ủy thác theo kiểu “khoán trắng”, “trọn gói” con em mình cho nhà trường, thầy cô là vấn đề cần phải chấn chỉnh ngay. Cha mẹ học sinh phải thấy được trách nhiệm của mình trong việc giáo dục con cái, phải nhận thức được vai trò của đội ngũ nhà giáo sẽ bị hạn chế rất nhiều nếu không có sự phối hợp, hỗ trợ, cộng hưởng về tinh thần và trách nhiệm của những bậc làm cha mẹ.

Hai là, đổi mới công tác đào tạo và bồi dưỡng đội ngũ nhà giáo theo hướng chuẩn hóa và hiện đại hóa. Có một câu danh ngôn của Ấn

(*) Học viện Chính trị

Độ: giáo dục một người đàn ông được một con người; giáo dục một người đàn bà được cả một gia đình; còn giáo dục một thầy giáo sẽ được cả một thế hệ. Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng từng nói: "Thầy tốt thì ảnh hưởng tốt, thầy xấu thì ảnh hưởng xấu"⁽³⁾. Điều đó cho thấy, điều kiện quan trọng nhất để nâng cao chất lượng giáo dục là phải có được một đội ngũ nhà giáo đủ về số lượng và có chất lượng. Để làm được điều này, cần đổi mới công tác đào tạo nhà giáo ở cả 3 giai đoạn: giai đoạn hướng nghiệp sư phạm trước đào tạo, giai đoạn đào tạo cơ bản trong trường sư phạm, giai đoạn bồi dưỡng, hoàn thiện trình độ nghề nghiệp sau đào tạo.

Đối với giai đoạn hướng nghiệp là hướng dẫn con người chọn được một nghề nghiệp phù hợp với năng lực và sở thích của mình ngay từ khi người đó còn đang là học sinh ở các trường phổ thông. Giai đoạn đào tạo cơ bản trong trường sư phạm là nền móng vững chắc để sau khi tốt nghiệp những nhà giáo trẻ có thể tự tin bước vào nghề và thực hiện vai trò của mình. Vì thế, đào tạo cơ bản trong các trường sư phạm được coi là khâu then chốt, quyết định chất lượng của đội ngũ nhà giáo sau này. Những năm được đào tạo ở trường đại học sư phạm thực sự rất quan trọng nhưng cũng chỉ có thể cung cấp cho nhà giáo vốn chuyên môn nghiệp vụ rất cơ bản để họ có thể tự vận động, tiến bộ trong nghề nghiệp sau này. Bồi dưỡng sau đào tạo cần được thực hiện theo tinh thần giáo dục thường xuyên, giáo dục suốt đời dưới nhiều hình thức như học tập trung, học tại chức, học từ xa, dự các kỳ thi, kiểm tra do ngành tổ chức.

Ba là, đổi mới công tác bố trí, sử dụng đội ngũ nhà giáo

Việc bố trí, sử dụng đội ngũ nhà giáo có ảnh hưởng rất mạnh mẽ đến việc phát huy vai trò của đội ngũ nhà giáo. Nếu bố trí, sử dụng hợp lý, đúng khả năng chuyên môn là điều kiện thuận lợi để đội ngũ nhà giáo đạt hiệu quả lao động cao và phát huy được tính tích cực, sáng tạo trong quá trình thực hiện vai trò của mình. Hiện nay, nhà giáo ở các bậc học còn rất thiếu, nhưng để bảo đảm chất lượng giáo dục – đào tạo và vì lợi ích lâu dài của sự nghiệp trồng người, Đảng ta kiên quyết yêu cầu: "Không bố trí người kém phẩm chất làm giáo viên, kể cả giáo viên hợp đồng"⁽⁴⁾. Đây là quan điểm rất quan trọng khi tuyển chọn và bố trí cán bộ, trong đó có nhà giáo.

Trong bố trí, sử dụng đội ngũ nhà giáo cần coi trọng năng lực sáng tạo thật sự về chuyên môn nghiệp vụ, đúng người, đúng việc, cần phê phán quan điểm cho rằng cứ có bằng cấp cao thì làm việc gì cũng được. Tuyệt đối không điều động những nhà giáo thuộc môn học này sang dạy môn học khác.

Bốn là, tạo lập hệ thống động lực cho việc nâng cao vai trò của đội ngũ nhà giáo trong quá trình đào tạo nguồn nhân lực ở các trường trung học phổ thông. Những giá trị động lực ấy được hình thành từ xã hội và trực tiếp gắn với con người. Đó là tổng hợp những nhu cầu, lợi ích, khát vọng chính đáng của con người. Hệ thống động lực để nâng cao vai trò của đội ngũ nhà giáo bao gồm nhiều yếu tố, trong đó chủ yếu là động lực lý tưởng – tình cảm, động lực trí tuệ – tinh thần và động lực kinh tế – vật chất.

Động lực lý tưởng – tình cảm của đội ngũ nhà giáo thể hiện ở những giá trị: tình yêu quê hương, ý thức và trách nhiệm công dân, tinh thần vì mọi người, lòng tự trọng và danh dự... Những giá trị này được kết lại trong khái niệm "nhà giáo", "thầy giáo", "nhà sư phạm", "kỹ sư tâm hồn".

Động lực trí tuệ – tinh thần của đội ngũ nhà giáo là những giá trị: nhu cầu nhận thức để khám phá các tri thức mới, mong muốn hoàn thiện trí tuệ, năng lực, khát vọng tự do sáng tạo và có nhu cầu được mọi người đánh giá đúng về mình; những giá trị đó được thể hiện trong khái niệm "nhà khoa học".

Động lực kinh tế – vật chất của đội ngũ nhà giáo bao gồm những giá trị thuộc về nhu cầu lợi ích rất thiết thực của đời sống thường nhật. Đó là các vấn đề ăn, ở, tiện nghi sinh hoạt, làm việc, điều kiện nghỉ ngơi và nâng cao sức khỏe... vì nhà giáo cũng là những công dân □

Ghi chú:

(1) Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Hội nghị lần thứ hai Ban Chấp hành Trung ương khóa VIII, Nxb CTQG, Hà Nội, 1997, tr.38-39

(2) Luật giáo dục (2005), Nxb CTQG, Hà Nội, 2005, tr.21

(3) Hồ Chí Minh (1980), Toàn tập, tập 8, Nxb Sự thật, Hà Nội, 1980, tr.467-468

(4) Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Hội nghị lần thứ hai Ban Chấp hành Trung ương khóa VIII, Nxb CTQG, Hà Nội, 1997, tr.39.